

**LISINSKI
SUBOTOM
UVJEK
LISINSKI**
NEPROCJENJIV DOŽIVLJAJ!
17/18

**JOHN
MALKOVICH**
pripovjedač

**RADOVAN
VLATKOVIĆ**
rog

**ANASTASYA
TERENKOVA**
glasovir

**VARAŽDINSKI
KOMORNI ORKESTAR**

**ALVISE
CASELLATI**
dirigent

Subota,
7. listopada 2017.,
u 19.30 sati
Koncertna dvorana
Vatroslava Lisinskog

Sve boje glazbe. sviđalo se to vama ili ne.

LISINSKI
PREKO DUGE

Edward Elgar

Serenada za gudače u e-molu, op. 20

Allegro piacevole

Larghetto

Allegretto

Bruno Bjelinski

Concertino za rog, čelestu, gudače i udaraljke

Allegro

Andante

Allegro con spirito

Wolfgang Amadeus Mozart

Drugi koncert za rog i orkestar u Es-duru, KV 417

Allegro maestoso

Andante

Rondo: Più allegro

Alfred Schnittke / Ernesto Sábato

Koncert za glasovir i gudače / Izvještaj o slijepima

Poslije koncerta s umjetnicima razgovara Gordana Krpan.

RADOVAN VLATKOVIĆ

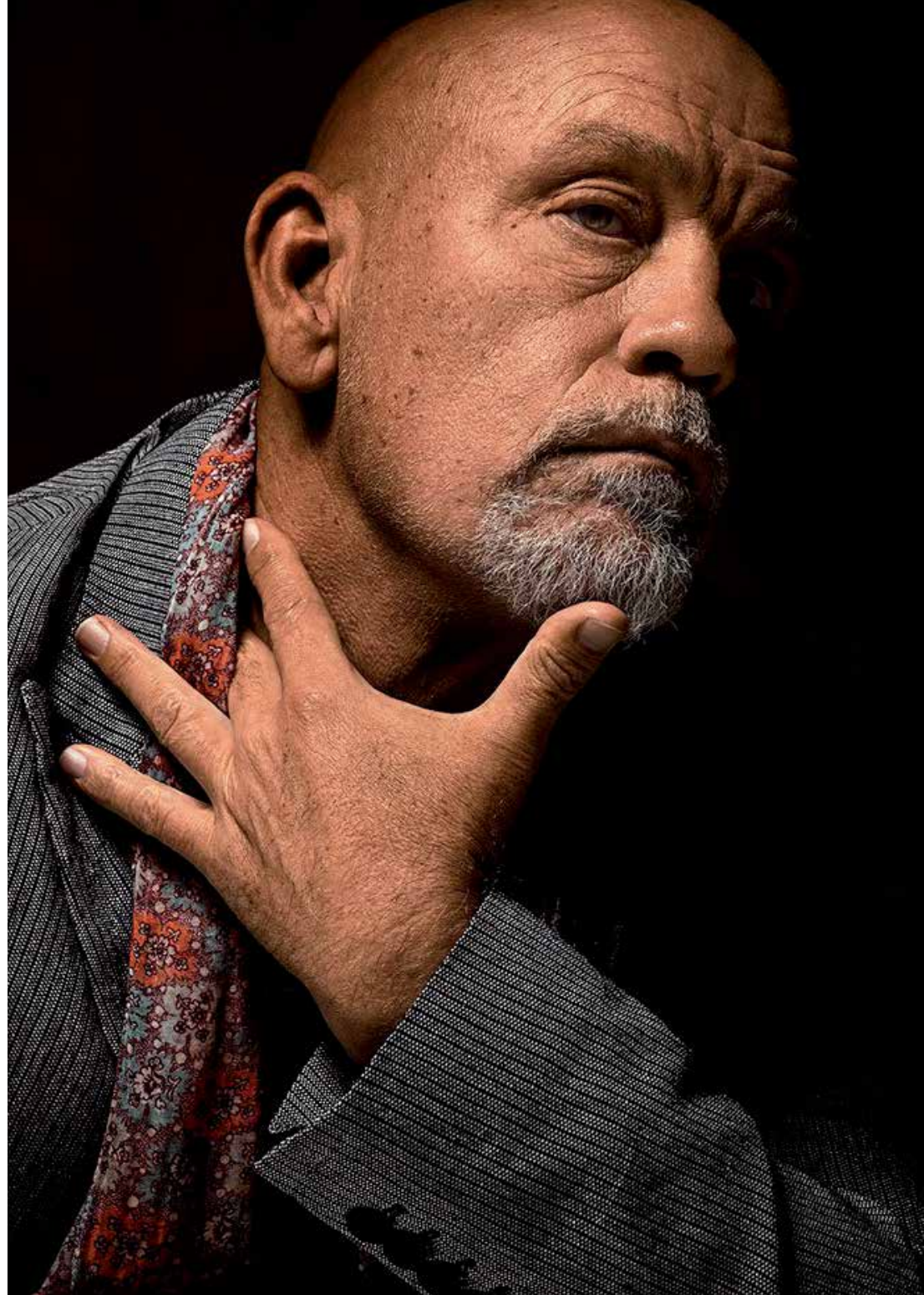
4

Radovan Vlatković jedan je od najvažnijih svjetskih umjetnika i majstor svojega instrumenta. Rođen u Zagrebu 1962. godine, počeo je svirati rog već sa šest godina. Diplomirao je na Muzičkoj akademiji u Zagrebu 1980. godine u klasi prof. Prerada Detičeka. Nastavlja umjetničko usavršavanje kod prof. Michaela Höltzela na Muzičkoj akademiji u Detmoldu, Njemačka. Nakon mnogobrojnih državnih i međunarodnih nagrada koje je dobivao još tijekom studija, najveće priznanje donosi mu 1983. prva nagrada uvaženog Glazbenog natjecanja ARD-a u Münchenu koja četrnaest godina nije dodijeljena ni jednom kornistu. Svjetska karijera koja je uslijedila vodi ga u suradnje s najuglednijim orkestrima, dirigentima i solistima po svim kontinentima. Od 1982. do 1990. bio je solo kornist uglednog Simfonijskog orkestra Berlinskog radija, a nakon toga se posvećuje karijeri solista i komornog glazbenika. Posebno su cijenjene njegove snimke na brojnim nosačima zvuka, od kojih su izvedbe svih koncerata za rog W. A. Mozarta i R. Straussa s Engleskim komornim orkestrom i dirigentom Jeffreyjem Tateom dobile prestižnu Nagradu njemačke glazbene kritike. Od 2000. do 2003. djelovao je kao umjetnički ravnatelj komornog glazbenog festivala Glasbeni septembar u Mariboru, a kao uvaženi glazbeni pedagog predstojnik je katedre za rog Glazbene akademije Mozarteum u Salzburgu, zatim Visoke škole kraljice Sofije u Madridu, redoviti profesor Visoke škole u Zürichu i gostujući profesor na Kraljevskoj glazbenoj akademiji u Londonu. Sudjelovao je u mnogim praižvedbama istaknutih skladatelja današnjice, kao što su Elliott Carter, Sofia Gubaidulina, Heinz Holliger i Krzysztof Penderecki. I hrvatski skladatelji Frano Parać, Natko Devčić, Tomislav Uhlík, Davor Bobić i Milko Kelemen posvetili su mu svoja djela. Radovanu Vlatkoviću posvećen je i koncert K. Pendereckoga koji je 2008. pod dirigentskim vodstvom samoga autora praižveo na velikoj svjetskoj turneji s najboljim orkestrima današnjice i snimio 2011. godine za *Channel Classics*. Uvijek rado viđen gost na festivalima i u koncertnim dvoranama svoje domovine, odlikovan je i brojnim nagradama (*Orlando*, *Milka Trnina*, *Vladimir Nazor*, *Ivo Vuljević* te *Porin* za životno djelo). Godine 2014. proglašen je članom Kraljevske akademije u Londonu. Radovan Vlatković svira rog tvrtke Paxman iz Londona. Živi u Salzburgu sa suprugom i šestero djece.

JOHN MALKOVICH

John Malkovich je američki kazališni i filmski glumac, redatelj, producent i modni dizajner. Tijekom karijere glumio je u više od sedamdeset filmova. Ponosni je dobitnik 25 nagrada i nositelj 26 nominacija. Kazališnu glumu diplomirao je na Državnom sveučilištu u Illinoisu. Malkovicheva karijera traje već gotovo trideset godina i uključuje, među ostalim, hvaljenu povijesnu dramu *Opasne veze* (1988.), akcijske trilere *Na vatrenoj liniji* (1993.) i *Opasan let* (1997.), filmski serijal *RED* te autoreferencijalnu dramediju Spikea Jonzea *Biti John Malkovich* iz 1999. godine. Godine 1976. Malkovich je postao članom ansambla Steppenwolf Theatrea u Chicagu. Nagradu *Obie* osvojio je 1980. za izvedbu u drami *Pravi Zapad* Sama Shepparda. Ubrzo nakon toga prvi je put nastupio na Broadwayu, u *Smrti trgovačkog putnika*. Godine 1982. u čikaškom je Wisdom Bridge Theatreu nastupio u *Tramvaju zvanom čežnja*. Potom je 1984., u koprodukciji sa Steppenwolf Theatreom, režirao *Gileadski balzam* Landforda Wilsona, za što je osvojio svoju drugu nagradu *Obie* te nagradu *Drama Desk*. Te je godine za ulogu u *Mjestima u srcu* prvi put nominiran za *Oscara* u kategoriji najboljeg sporednog glumca. Za tu je ulogu osvojio i nagrade Nacionalnog odbora za recenzije filmova te nekoliko nagrada društava filmskih kritičara. Nagradu *Emmy* osvojio je za prvi nastup na Broadwayu 1985. godine. Status filmske zvijezde stekao je ulogom Valmonta u filmu *Opasne veze* Stephena Frearsa iz 1988. godine, u kojem je glumio uz Glenn Close i Michelle Pfeiffer. Tu je ulogu ponovio u spotu za pjesmu *Walking on Broken Glass* Annie Lennox. Godine 1994. ponovno je nominiran za *Oscara*, za ulogu u filmu *Na vatrenoj liniji*. John Malkovich nastavio je glumiti neuobičajene uloge, u filmovima kao što su *Vodič za autopopere kroz galaksiju*, *Beowulf* te u komediji braće Coen *Spaliti nakon čitanja*. S obzirom na svoju sklonost komediji, Malkovich je nastupio u trima epizodama televizijske emisije *Saturday Night Live*; njegov je gost 1993. godine bio Billy Joel, a 2008. bio je voditelj emisije u kojoj su nastupili Jamie-Lynn Sigler, Molly Sims i Justin Timberlake. Godine 2008. Malkovich je prikazao priču o Jacku Unterwegeru u produkciji za glumca, dva soprana i povijesni orkestar; naslovljena *Zavođenje i očaj*, premijerno je izvedena u Barnumovoj dvorani u Santa Monici. Godine 2011. u Edinburghu je režirao predstavu *Proslava Harolda Pintera* s Julianom Sandsom. Sljedeće je godine u pariškom Théâtre de l'Atelier režirao novu, francusku adaptaciju *Opasnih veza*. Poznat po svojim dostignućima i nagradama za glumački, producerski, redateljski i spisateljski rad, Malkovich nastavlja dobivati prestižne nagrade diljem svijeta. Smatra ga se jednim od najistaknutijih tumača kompleksnih, mračnih, ali izrazito inteligentnih likova. Od 2015. godine Malkovich je na turneji s projektom *Izvještaj o slijepima*, koji je Forbes uvrstio u svojih Deset najzanimljivijih svjetskih projekata u 2016. godini. Projekt je svjetsku premijeru imao u Seulu, a uspješno je predstavljen u Europi i Južnoj Americi. U siječnju 2016. Malkovich je u Helsinkiju nastupio u izvedbi Schnittkeova *Koncerta za glasovir i gudače* uz Anastasyu Terenkovu i Helsinšku filharmoniju. Ove godine *Izvještaj o slijepima* izvodi u Italiji, Makedoniji, Belgiji, Španjolskoj i Hrvatskoj.

ANASTASYA TERENKOVA

8 *Međunarodno priznata pijanistica Anastasya Terenkova kombinira francusku stalozenost i svoj ruski duh brzinom i strašću vozača Formule 1.*

Jonathan Levi, The New York Times

Nakon završetka školovanja na Gnjesinovoj posebnoj glazbenoj školi za nadarenu djecu, u Rusiji rođena **Anastasya Terenkova** primljena je na Nacionalni visoki konzervatorij za glazbu i ples u Parizu, na kojem je dovršila obrazovanje, uključujući i poslijediplomske programe „Perfectionnement“ i „Artist Diploma“, studirajući kod Jacquesa Rouviera i Itamara Golana (komorna glazba). Časopis *Diapazon* ubrzo ju je prepoznao kao „zanosnu pijanisticu“. Terenkova je dobila niz pohvala glazbene kritike te brojne nagrade, uključujući drugu nagradu na Međunarodnom pijanističkom natjecanju u Cincinnatiju, prvu nagradu na Natjecanju *Dorothy MacKenzie* te, 2010. godine, prestižnu Međunarodnu glazbenu nagradu *Dawon* u Seulu. Umjetnica nastupa diljem Europe, Sjedinjenih Američkih Država, Kanade, Južne Koreje, Kine, Egipta i Južnoafričke Republike te je redovita gošća uglednih međunarodnih festivala, među kojima su Auvers-sur-Oise, Saint-Riquier, Périgord Noir, Chopinov festival, Mentonski glazbeni festival, The King's Place, Blüthner Piano Series, Klasični festival u Annecyju, Palača umjetnosti kraljice Sofije, Međunarodni institut i festival glazbala s tipkama, Proljetni umjetnički festival u Monte Carlu i drugi. Premda vrsna solistica, Terenkina se posvećuje i komornoj glazbi. Suraduje s glazbenicima kao što su Gilles Apap, Laurent Nauri, Jérôme Ducros, Alina Ibragimova, Tatiana Samouil, Natalia Tchitch, Alissa Margulis, Michael Michalakakos, Sergei Dreznin, Liana Gourdjia i Pavel Gomziakov. Redovito nastupa u duu s nagrađivanim violončelistom Georgijem Aničenkom. Među njezinim su snimkama i *Treći koncert za glasovir i orkestar Sergeja Rahmanjinova* s Orkestrom laureata Pariškog konzervatorija te projekt *The Souvenir de l'Opus 28* s Festivala u Auvers-sur-Oise s Fazilom Sayem, Davidom Guerrierom i Denisom Matsuevim. Nakon prvog CD-a s djelima Scarlattija, Chopina i Musorgskog (objavljen 2011. godine) snimila je i CD s djelima Ljadova i Rahmanjinova. U siječnju 2016. Terenkina je nastupila s Johnom Malkovichem i Helsinškom filharmonijom u projektu *Izvištaj o slijepima*.

ALVISE CASELLATI

10

Alvise Casellati diplomirao je violinu u klasi Guida Furinija na Konzervatoriju Pollini u Padovi, svojem rodnom gradu. Usavršava se kod Felicea Cusana i Tarasa Gabore. K tome, studirao je i pravo na Sveučilištu u Padovi te na Sveučilištu Columbia u New Yorku (usredotočivši se na autorsko pravo). Na Sveučilištu Harvard pohađao je tečaj izvršnog menadžmenta. Orkestralnom ga je dirigiranju privukao Leopold Hager na Visokoj glazbenoj školi u Beču, nakon čega je studij nastavio kod Piera Bellugija na Glazbenoj školi *Juilliard* u New Yorku. U lipnju 2010. godine postao je asistent maestru Bellugiju na njegovu majstorskom tečaju dirigiranja u New Yorku. Nakon prvoga nastupa u Teatru La Fenice u Veneciji na koncertu u povodu 150. obljetnice ujedinjenja Italije, bio je asistent Gustavu Kuhnu na Tirolskim svečanim igrama u sezoni 2012./2013. Gostuje na vodećim festivalima u Italiji — na Festivalu u Ravellu tri je godine ravnao poznatim *Koncertom u svitanje*; nastupio je i na Festivalu dvaju svjetova u Spoletu, La Versiliani i Venecijanskom festivalu. Kao rezidencijalni dirigent Teatra Carlo Felice u Genovi prvi je put nastupio u Rossinijevu *Seviljskom brijaču*, a ravnao je i izvedbama Donizettijeva *Ljubavnog napitka*. Otada dirigira u najvažnijim talijanskim opernim kućama (Teatro La Fenice u Veneciji, Teatro Carlo Felice u Genovi, Teatro Filarmonico u Veroni, Teatro Verdi u Trstu i Teatro Petruzzelli u Bariju). Suradivao je s brojnim orkestrima, kao što su I Pomerigii Musicali iz Milana, Haydnov orkestar Trenta i Bolzana, Orkestar Padove i Veneta, Talijanska filharmonija, Simfonijski orkestar Abruzzese, Simfonijski orkestar pokrajine Bari, Simfonijski orkestar iz Sanrema, Simfonijski orkestar Salernitana, Orkestar Teatra Rendano, Torinska filharmonija, Talijanski virtuozni iz Verone i drugi. U inozemstvu je suradivao sa Šangajskom filharmonijom na Novogodišnjem koncertu u Šangajskoj simfonijskoj dvorani, Njujorškim komornim virtuozima u Merkinovoj dvorani u Lincolnovu centru u New Yorku, Simfonijskim orkestrom Mar del Plata iz Argentine te Voronješkom filharmonijom iz Rusije. Osnivač je i član odbora Zaklade NY te osnivač i predsjednik Venecijanske zajednice New Yorka. Bio je izvršni ravnatelj Zaklade za talijansku kulturu i umjetnost u New Yorku. Maestro Casellati u posljednje je vrijeme ravnao vrlo uspješnim opernim produkcijama: Rossinijevim *Signor Bruschinom* u Teatru La Fenice, Paisiellovom *Ninom* u Teatru Chiabrera u Savoni u povodu 200. obljetnice Paisiellove smrti te Verdijevom *Traviatom* u Teatru Carlo Felice u Genovi — potonju je produkciju vidjelo više od 14.000 posjetitelja.

VARAŽDINSKI KOMORNI ORKESTAR

12

Varaždinski komorni orkestar nastavlja višegodišnju tradiciju komornog i orkestralnog muziciranja u Varaždinu, osobito popularnu pedesetih i šezdesetih godina prošloga stoljeća. Nakon što je dekretom ukinut rad ondašnjega kazališnog orkestra, Varaždin je tridesetak godina bio bez vlastitog orkestralnog ansambla i tek se u samostalnoj Hrvatskoj napokon ostvarila zamisao o orkestru kao posebnom i trajnom čimbeniku kulturnog života grada. Zasluga je to mnogih Varaždinaca, posebno profesionalnih glazbenika-gudača, članova najuglednijih zagrebačkih orkestara i pedagoga Glazbene škole u Varaždinu. Najvažnija djelatnost orkestra je ciklus od pet premijernih koncerata u koncertnoj dvorani HNK-a u Varaždinu, kao i redovito sudjelovanje na Varaždinskim baroknim večerima. Orkestar nastupa i diljem Hrvatske: Zagreb, Dubrovnik, Split, Zadar, Opatija, Osijek, Karlovac, Čakovec... Gostovao je u Sloveniji, Njemačkoj, Austriji te Bosni i Hercegovini. Orkestar je snimio tri CD-a s maestrom Pavlom Dešpaljom: *Serenade Dvořáka i Suka* (1998.), *Nokturno* (2001.) i *Souvenir i Serenada* (2005.). U povodu desete obljetnice, u svibnju 2004. godine izdana je monografija "Varaždinski komorni orkestar (1994.-2004.)" s prigodnim CD-om na kojemu su fragmenti izvedaba s koncerata u tom razdoblju. Iako vrlo često nastupa bez dirigenta, težeći ponajprije kvaliteti, orkestar je surađivao i s uglednim dirigentima kao što su: Pavle Dešpalj (ujedno i počasni član orkestra), Milan Horvat, Kazushi Ono, Marko Letonja, Vjekoslav Šutej, Uroš Lajovic, Vladimir Kranjčević, Mladen Tarbuk, Ivo Lipanović, Zoran Juranić, Ivan Repušić... Uz orkestar su kao solisti nastupali eminentni instrumentalisti i pjevači: Ruža Pospiš-Baldani, Dubravka Tomšić-Srebotnjak, Dunja Vejzović, Višnja Mažuran, Monika Leskovar, Karmen Pečar, Renata Pokupić, Radovan Vlatković, David Geringas, Valter Dešpalj, Dora Schwarzberg, Branimir Slokar, Peter Soave, Stanko Arnold, István Römer, Lovro Pogorelić, Božo Paradžik, Inva Mula... Uz dvije stalne koncertne majstorice (Dunja Bontek i Ivana Penić Defar), orkestar često angažira i gostujuće koncertne majstore (Leon Spierer, Catherine Mackintosh, Taras Pečeny, Tamara Smirnova, Aleksandar Ivić, Boro Martinić, Mario Korunić, Latica Honda-Rosenberg, Stefan Milenkovich). Orkestar je dobitnik Nagrade Varaždinskih baroknih večeri *Ivan Lukačić*, Nagrade HDGU-a *Milka Trnina* i Plakete grada Varaždina. Za nastup na Splitskom ljetu 2008. dobio je Nagradu *Judita*. Za nastup na Dubrovačkom ljetnom festivalu 2007. godine orkestar je nagrađen *Orlandom*, a za nastup na Varaždinskim baroknim večerima Nagradom *Jurica Murai* za najbolju interpretaciju solista, dirigenta ili komornog ansambla.

VARAŽDINSKI KOMORNI ORKESTAR

Ivana Penić Defar,
koncertna majstorica

VIOLINE
Dunja Bontek
Anđelko Ilčić
Petar Haluza
Alina Gubajdulina
Marko Jerbić
Ivana Šambar
Tomislav Vitković
Slavko Vinceković
Ladislav Ilčić
Melita Šafran
Dragana Tomić

VIOLE
Milan Čunko
Aleksandar Jakopanec
Martina Pustički
Marija Andrejaš

VIOLONČELA
Krešimir Lazar
Tanja Andrejić
Davor Gluhak
Matej Škreblin

KONTRABASI
Helena Babić
Oleg Goursky

OBOE
Jelena Ilčić
Ema Abadžieva

ROGOVI
Željko Vidaković
Miro Markuš

ČELESTA
Domagoj Guščić

UDARALJKE
Tomislav Kovačić
Stanislav Muškinja
Fran Krsto Šercar

Edward Elgar (1857. - 1934.) već barem pola stoljeća uživa status neupitnog klasika engleske glazbe. No prije toga, recepcija njegova opusa je oscilirala, i za njegova života i nakon smrti. Neka su njegova djela odmah postala dijelom repertoarnoga kanona – ponajprije *Svečane i prigodne koračnice* (prva među njima izvedena *Zemlja nade i slave*) i *Enigma varijacije*. S druge strane, na prvim izvedbama izrazito pozitivno dočekan *Prva simfonija* i *Koncert za violinu i orkestar* danas se relativno rijetko izvode izvan Ujedinjenog Kraljevstva, dok su se isprva „na nož“ dočekan *Druga simfonija* i poglavito *Koncert za violončelo i orkestar* u međuvremenu nametnuli kao standardna djela orkestralne literature. Elgar je već za života doživio da ga se naziva „najprogresivnijim“ i „najengleskijim“ engleskim skladateljem, ali i da se njegova djela proglašavaju „bombastičnima“, „preemocionalnima“, pa čak i „ne posve lišenima vulgarnosti“ – paradoksalno, obje su strane pokušavajući argumentirati svoje ocjene upirale prstom u nekoliko istih skladbi.

Čak i u razdoblju najveće popularnosti, u posljednjem desetljeću 19. i prvom desetljeću 20. stoljeća, Elgar je izazivao određenu nelagodu unutar engleskog glazbenog establišmenta koji je, premda uglavnom ne negirajući kvalitetu njegove glazbe, sumnjičavo gledao na njegovo skromno porijeklo, nepristajanje na akademski dogmatizam (Elgar je u skladanju uglavnom bio samouk), pozivanje na uzore iz njemačke glazbe njegova vremena, pa čak i na njegovu manjinsku, katoličku vjeroispovijest. Pa ipak, uz sva druga Elgarova nacionalnim nabojem ispunjena vokalna djela, trajno je mjesto na repertoaru zadržala njegova „najkatoličkija“ i „najvagnerijanskija“ skladba – oratorij *Geroncijev san*.

Koliko se Elgarova glazba razlikovala od ostatka engleske glazbe njegova doba najočitije je iz usporedbe njegova stila s onim njegovih vršnjaka iz londonskoga skladateljskog kruga – čvrsto srednjostrujaških romantičara Huberta Parryja i Charlesa Villiersa Stanforda, kao i autora popularnih sladunjavih opera Arthura Sullivana. Upravo u tom ključu treba čitati nagli rast Elgarova ugleda potkraj 19. stoljeća, kad se publika već bila pomalo zasitila Parryjeva i Stanfordova akademizma. No mijene ukusa publike prelomile su se, otprilike četvrt stoljeća poslije, i na samom Elgaru – publika koja je prije bila dobro dočekala njegov odmak od viktorijanske srednje struje sada ga je počela smatrati eksponentom kratkotrajne edvardijanske epohe, čiji se vrijednosni sustav urušio tijekom Prvog svjetskog rata. Srećom, Elgar je ipak sačuvao svoj autoritet, što mu je omogućilo i da iskoristi najnovije tehnologije onoga doba, snimajući vlastite interpretacije većeg dijela svojega orkestralnog opusa.

Jedno od posljednjih djela koja je Elgar tonski zabilježio za sljedeće naraštaje njegova je najranija orkestralna uspješnica – *Serenada za gudače u e-molu*, op. 20. Iako je riječ o relativno ranom djelu, skladanom 1892. (a vjerojatno skiciranom nekoliko godina prije), upravo je *Serenada* bila Elgarovo omiljeno djelo. Skladatelj je svakako u toj svojoj ocjeni bio i sentimentaln. Tek naizgled skromna i neambiciozna skladba podsjećala ga je ne samo na njegove skladateljske početke nego i na vrijeme kad je povremeno djelovao kao violinist. (Elgar se posebno rado prisjećao kako je u mladosti svirao Dvořákovu *Šestu*

simfoniju i *Stabat Mater* pod dirigentskim vodstvom samoga češkog majstora.) Okvirni stavci *Serenade* još su relativno prostodušni, ali ipak s tragovima autorove njemačke glazbene lektire – često se pritom ističu sličnosti prvoga stavka s *Talijanskom serenadom* Huga Wolfa. Središnji *Larghetto* je, međutim, već posve dostojan usporedbe s najuspjelijim polaganim stavicima Elgarova zrelog opusa, pa ne iznenađuje što se već u 19. stoljeću izvodio i zasebno, kao i antologijski stavak *Nimrod* iz kasnijih *Enigma varijacija*.

Bruno Bjelinski (1909. - 1992.) generacijski se, a samim tim i stilski, našao u ne baš posve sretnom procijepu između dviju dominantnih struja hrvatske glazbe 20. stoljeća – folklornog modernizma takozvanog „nacionalnog stila“ međuratnog razdoblja i „avangardizma“ Novoga zvuka koji se nametnuo kao dominantni smjer od šezdesetih godina 20. stoljeća. U svojem priklanjanju neoklasicizmu Bjelinski, doduše, nije bio osamljen – na nešto drukčiji način istu odrednicu moguće je vezati i uz opuse njegovih vršnjaka Borisa Papandopula i Stjepana Šuleka. Bjelinski je, međutim, nedostajalo i Papandopulove ekstrovertiranosti i Šulekove autoritativnosti (pa i autoritarnosti), stoga, za razliku od njih, nije uspio ni stvoriti „sljedbe“ koje još i dandanas zdušno zagovaraju njegove opuse. Bjelinski zato još čeka temeljitu (re)valorizaciju, što je svakako zahtjevan zadatak – skladatelj je ostavio brojčano impresivan i raznolik opus, u kojem je ipak moguće pronaći nekoliko „provodnih niti“ – solidan skladateljski zanat, lakoću sloga, vođenje računa o specifičnostima glazbenika za koje je pisao, uz učestalu dozu benevolentnog humora – poglavito, ali ne i isključivo u brojnim djelima koja je skladao za najmlađu publiku. I zaista, nema razloga da se Bjelinskijeva glazba ne izvodi češće – gotovo će svaki glazbenik ili ansambl pronaći u njegovu opusu nešto za sebe, pogotovo ako je neopterećen idejnim, pa i ideološkim prijemcima hrvatske glazbe prošloga stoljeća.

O Bjelinskijevu *Concertinu za rog, čelestu, gudače i udaraljke* za ovaj je koncert Radovan Vlatković zapisao:

„Djela večerašnjeg programa, Mozartov *Koncert u Es-duru* KV 417 i *Concertino* Brune Bjelinskog dijele nešto zajedničko: prepoznavanje tipičnog zvuka i karaktera ovog instrumenta koji je kroz povijest podsjećao na signal lovačkog ili poštanskog roga, kao i pretežito vedri karakter koji prevladava u obje kompozicije. S vremenom se glazbalo mijenjalo, ali ono što ostaje kao stalna vrijednost je izražajnost koja vodi od lirskog i intimnog karaktera u *piانو* do herojskih i trijumfalnih momenata u *fortissimo*.

Bruno Bjelinski komponirao je *Concertino za rog, gudače, čelestu i udaraljke* prije točno 50 godina, 1967. godine, na poticaj mog profesora Prerada Detičeka. Prijateljstvo i druženje u Klubu sveučilišnih nastavnika bili su povod za nastajanje vrijednih kompozicija poput *Concertina*, *Sonatine za rog i klavir 'Jesenkin dar'* kao i *Trija 'Tri mušketira'* čime je obogaćen *repertoire* za naš instrument.

Concertino je trostavčno djelo sa stavicima *Allegro-Andate-Allegro con spirito*. Kratak prvi stavak započinje motivom odlučnih fanfara u rogu koje se kasnije ponavljaju tiše, kao iz daljine i u kontrastu su s

pjevnom i elegantnom gestom s kojom se isprepliću. U drugom stavku prevladava izražajni karakter i solistu pruža priliku da pokaže ljepotu tipičnog tamnog i tajanstvenog zvuka roga. U motoričnom finalu dominira vedrina i razigranost koji ovo optimistično djelo privode kraju. Orkestracija za rog i gudače obogaćena je čelestom i udaraljka koje ovom nadasve simpatičnom djelu daju poseban zvuk.

Rado se sjećam svojih susreta s profesorom Bjelinskim tijekom susreta Muzičkih akademija održanog u Rovinju kasnih sedamdesetih godina i kasnije na hodniku Akademije u Gundulićevoj. Duhovit i dobronamjeran, uvijek je imao lijepu riječ ohrabrenja i podrške za nas mlade.

Večerašnjim nastupom privodim kraju ciklus koncerata i snimanja djela hrvatskih kompozitora. U ovome zanimljivom projektu bavio sam se s jedne strane djelima koja me prate još od studentskih dana, a s druge strane nastojao predstaviti publici rjeđe izvođena djela ili kompozicije meni posvećene. Na trostrukom CD-u koji će biti objavljen u dogledno vrijeme, predstavljene su kompozicije sljedećih hrvatskih skladatelja: Frana Lhotke, Krste Odaka, Rudolfa Matza, Krešimira Baranovića, Stjepana Šuleka, Brune Bjelinskog, Natka Devčića, Milka Kelemena, Miroslava Miletića, Alfija Kabilja, Frane Paraća, Tomislava Uhljika, Davora Bobića i Ive Josipovića. Nada mi je i želja da ovaj lijepi opus bude predstavljen međunarodnoj publici, pogotovo mladim glazbenicima koji će ga i dalje izvoditi.

Zahvaljujem ovom prilikom svima koji su u njemu sudjelovali, posebno svojim prijateljima dirigentima Mladenu Tarbuku i Aleksandru Kalajdžiću, pijanistu Danijelu Detoniju, violinistu Marinu Marasu, Simfonijskom orkestru HRT-a, Varaždinskom komornom orkestru, producentu/snimatelju Vjekoslavu Nježiću, rukovoditeljici Radne jedinice Glazba HRT-a Ivani Kocelj, producenticama HRT-a Sandi Vojković, Lidiji-Katarini Matančević Preradović i Kseniji Pečanić, a ponajviše svojoj supruzi Dinki, bez čijeg entuzijazma, idealizma i inspiracije sve ovo ne bi bilo ostvarivo.“

Romantičarski „kult genija“ neupitno je bitno pridonio posmrtnoj recepciji opusa što ga je za sobom ostavio **Wolfgang Amadeus Mozart (1756. - 1791.)**. U tom su ključu pisane već i najranije Mozartove biografije koje, međutim, uzdižući majstora na polubožanski pijedestal često zanemaruju i/ili iskričljavaju njegovu ljudsku stranu. Već je Mozartova udovica Constanze lansirala niz mitova i legendi, pa i posve svjesnih krivotvorina o svojem suprugu, stvarajući temelj nizu svojevrskih „hagiografija“ upitne vjerodostojnosti. Naizgled prozaična, ali zapravo fascinantna istina je da salzburško-bečki skladatelj nije skladao kad bi mu se pojavila iskra božanskog nadahnuća, nego kad se za njegovom glazbom pojavila potreba. Njegova djela stoga su uvjetovana primarno potrebama izvodilačke prakse, pri čemu je veličina njegova genija razvidna i iz vještine kojom je svoja djela krojio prema mjerama konkretnih glazbenika koji su ih izvodili. U Mozartovim je operama, posebice kasnima, lako prepoznati za koje su pjevače napisane koje uloge (i kako su povremeno prekrajane za izvedbe s drugim pjevačima); u instrumentalnoj glazbi posebno je zanimljivo usporediti glasovirske sonate i koncerte koje je Mozart pisao za samoga sebe kao solista, s onima koje je pisao za druge interprete.

Među instrumentalistima s kojima je Mozart surađivao uvijek se iznova ističe ime klarinetista Antona Stadlera, kojem je skladatelj posvetio niz antologijskih djela, kao i obligatna sola u dvjema arijama iz opere *Titovo milosrđe*. No gotovo je jednako važna njegova suradnja s kornistom Josephom Leutgebom. Prijateljstvo dvojice umjetnika tu je možda i još zanimljivije: dok je Stadler bio gotovo Mozartov vršnjak, Leutgeb je bio dvadeset četiri godine stariji od njega i upoznao je skladatelja kao sedmogodišnjaka. Leutgeb je u to vrijeme djelovao u salzburškom dvorskom orkestru, kao kolega Mozartova oca Leopolda i Haydnova brata Michaela. Tada je već bio ugledan virtuoz, koji je izvodio solističke koncerte (od kojih su neki skladani upravo za njega) Leopolda Hoffmanna, Carla Dittersa von Dittersdorfa te Michaela i Josepha Haydna. Premda je Mozart svoje koncerte za rog skladao za Leutgeba tek gotovo dvadeset godina poslije, kad su obojica već djelovala u Beču, nije isključeno da je već osmogodišnje Čudo od djeteta upravo Leutgeba imalo na umu kad je u svojoj *Prvoj simfoniji* rogovima povjerilo nešto istaknutiju ulogu nego što je bilo uobičajeno u standardnoj salzburškoj (pret)klasicističkoj simfoniji.

Još jedna zanimljiva razlika u Mozartovu odnosu s Leutgebom u usporedbi s onim sa Stadlerom proizlazi iz naravi instrumenta: dok je Stadlerov klarinet bio relativno mlado glazbalo, koje je tek tražilo svoje mjesto pod glazbenim suncem, Leutgeb se prirodni rog (premda toga ni Mozart ni Leutgeb vjerojatno nisu bili svjesni) pomalo bližio svojem sutonu, do kojega je došlo izumom modernog, kromatskog glazbala s ventilima. Labuđi pjev prirodnoga roga u posljednjim desetljećima 18. stoljeća bio je, međutim, spektakularan; umijeće sviranja prirodnih trublja već je izumiralo, a virtuozi kornista dosegao je dotad neslućene vrhunce. Ne iznenađuje zato što je Mozart, adaptirajući Händelove oratorije za izvedbe u Beču, upravo rogu povjerio neke odsjeke koje je Händel izvorno napisao za trublju – primjerice, solo u ariji *The trumpet shall sound / Es schallt die Posaun'* iz *Mesije*. Glazbujući na prirodnom instrumentu, koji je mogao izvoditi samo ograničen broj tonova alikvotnoga niza, kornisti poput Leutgeba otkrili su tehniku uvlačenja ruke u zvučnicu instrumenta koja im je omogućila i izvođenje tonova izvan toga niza.

Tom se novootkrivenom mogućnošću koristi i Mozart u trima koncertima za rog koje je skladao za Leutgeba, među kojima je i *Drugi koncert za rog i orkestar u Es-duru*, KV 417. U tom je djelu osobito zanimljivo usporediti solističku dionicu s dionicama dvaju orkestralnih rogova; dok su solistu povjereni i tonovi izvan alikvotnoga niza, orkestralni kornisti imaju jednostavnije dionice, koje ne izlaze iz uobičajenih okvira pisanja za prirodni rog. Blizak, prijateljski odnos dvojice umjetnika Mozart daje naslutiti i vrckavom opaskom na autografu partiture: „W. A. Mozart sažalio se nad Leitgebom, magarcem, volom i budalom u Beču, 27. svibnja 1783.“ Leutgeb tu opasku Mozartu sigurno nije zamjerio. Kako svjedoče Mozartova pisma, prijateljstvo se nastavilo sve do skladateljjeve prerane smrti.

Alfred Schnittke (1934. - 1998.) jedna je od najosebujnijih pojava ruske glazbe druge polovice prošloga stoljeća. Naime, premda je u njegovim ranim opusima zamjetan utjecaj glazbe Dmitrija Šostakovića, Schnittke se u vrijeme studija u Beču okreće bečkim uzorima - kako bilježi muzikolog Aleksandar Ivaškin: „Referentne točke koje je Schnittke imao na umu u pitanjima ukusa, geste i stila bili su Mozart i Schubert, a ne Čajkovski i Rahmanjinov.“ Nakon kratkotrajnog izleta u serijalizam, potaknutog boravkom talijanskog skladatelja Luigija Nona u tadašnjem Sovjetskom Savezu, Schnittke kasnih šezdesetih godina postupno razvija vlastiti prepoznatljiv stil, obilježen prije svega polistilizmom, koji već daje naslutiti tendencije u opusima kasnijih, postmodernističkih skladatelja. Pritom je često prisutna njegova fascinacija modelima preuzetima iz baroka ili klasicizma, koje reinterpreтира u antologijskim skladbama iz sedamdesetih godina 20. st., kao što su *Prvi concerto grosso* i *Moz-Art à la Haydn*, ali i u vlastitim osebnim kadencama za nekoliko Mozartovih glasovirskih koncerata.

Premda u kasnijim opusima donekle odstupa od „ekstrovertnijih“ elemenata polistilističke faze, Schnittke upravo u posljednjim godinama života sklada neka od svojih najuspjelijih djela, među kojima i niz onih koja odražavaju njegovu sve veću zaokupljenost duhovnim temama, poput *Koncerta za zbor* ili triju opera.

Pet koncertantnih djela za glasovir zauzima posebno mjesto u Schnittkeovu opusu. Protežu se od rane *Poeme za glasovir i orkestar* iz 1953. sve do kasnoga *Koncerta za glasovir četveroručno i komorni orkestar* iz 1988. Jednostavačni *Koncert za glasovir i gudače*, skladan 1979., smješta se na prijelazu između Schnittkeove polistilističke i kasne faze. To je djelo koje je svojim karakterom već prilično „introvertno“, ali i dalje s prikrivenim parafrazama glazbe, u rasponu od ruskog tradicijskog liturgijskog pjevanja do one iz pera Sergeja Prokofjeva.

Ernesto Sábato (1911. - 2011.) klasik je argentinske književnosti prošloga stoljeća. U njegovu velikom opusu ključno mjesto zauzima roman *O junacima i grobovima* iz 1961. Najdojmljiviji dio romana je *Izveštaj o slijepima*, monolog paranoidnog protagonista Fernanda Vidala. Ulomci iz *Izveštaja o slijepima* na večerašnjem se koncertu izvode na engleskom jeziku uz Schnittkeov *Koncert za glasovir i gudače*, dok je cijeli roman *O junacima i grobovima* hrvatskom čitateljstvu dostupan u prijevodu Dinka Telećana koji je 2007. objavila nakladnička kuća Sysprint.

IZVJEŠTAJ O SLIJEPIMA

Prijevod: Dinko Telećan

Jednog ljetnog dana 1947. godine prolazio sam pokraj Majskog trga, Ulicom San Mártina, pločnikom ispred Gradske vijećnice. Bio sam rastresen, a onda sam najednom začuo neko zvonce, kao da me netko želi probuditi iz tisućgodišnjeg sna.

Pred sobom sam ugledao sljepicu koja ondje prodaje drangulije, zagonetnu i krutu, kako me promatra čitavim licem. Prestala je cimati zvonce, kao da je zazvonila samo zbog mene, da me probudi iz mog bezumnog sna, da me upozori kako je moj prijašnji život završio kao glupavo pripremno razdoblje i kako se sada moram suočiti sa stvarnošću. Ona nepomična, odsutna lica okrenuta meni, i ja ukočen kao pred paklenom ali ledenom utvarom, ostali smo jedno naspram drugog u tim trenutcima koji ne čine dio vremena, nego otvaraju pristup vječnosti. Potom sam, kad je moja svijest nanovo stupila u bujicu vremena, pobjegao.

Tako je počelo posljednje razdoblje mog života.

Od tog dana shvatio sam da ne smijem više propustiti ni trenutka i da smješta moram početi s istraživanjem toga mračnog svijeta.

Prošlo je nekoliko mjeseci, a onda se jednog dana te jeseni odigrao drugi odlučujući susret. Bio sam u jeku istraživanja, ali moj rad usporavala je neka neobjašnjiva bezvoljnost, za koju danas mislim da je zacijelo prerušen oblik straha od nepoznatog. Ipak, pomno sam promatrao i proučavao slijepe.

Kasnije, kako sam rastao, bio sam sve oprezniji spram tih uzurpatora, svojevrstnih moralnih ucjenjivača kojima, naravno, vrve podzemne željeznice, s obzirom na srodnost sa životinjama hladne krvi i ljigave kože koje obitavaju u spiljama, pećinama, podrumima, starim podzemnim prolazima, odvodnim kanalima, jarcima, dubokim zdencima i pukotinama, napuštenim rudnicima u kojima se tiho cijedi voda; neki od njih pak, oni najmoćniji, žive u golemim podzemnim spiljama, ponekad na dubinama od više stotina metara, kao što se može zaključiti iz dvosmislenih i prešućujućih izvještaja speleologa i tragača za blagom, izvještaja koji su ipak dovoljno jasni onima koji znaju kakve se prijetnje nadviju nad onima koji pokušaju zadrijeti u veliku tajnu.

Oduvijek me zaokupljao problem zla, još otkako sam kao dijete prilazio mravinjaku oboružan čekićem i iz čistog mira počinjao ubijati te životinje. Preživjele bi obuzela panika i stali bi bježati na sve strane. Zamišljao sam prizore unutra: hitne mjere, jurnjavu, naredbe i

protunaredbe da se spase skladišta hrane, jaja, sigurnost kraljica i tako dalje. Napokon bih lopatom sve isprevrtao, iskopao velike rupe, tragao za njihovim skrovištima i mahnit ih uništavao: sveopća katastrofa. Potom sam razmišljao o smislu života, o našim vlastitim poplavama i potresima. Tako sam razradio niz teorija.

1. Bog ne postoji.
2. Bog postoji i nitkov je.
3. Bog postoji, ali ponekad spava: njegove more su naš život.

Moj zaključak je očit: Knez Tame i dalje vlada. A ta se vlast održava posredstvom Svete Sekte Slijepih.

Kao što iz svog duha nisam mogao odagnati uvjerenje, sve snažnije utemeljeno, da slijepci upravljaju svijetom: putem mora i halucinacije, pošasti i vještica, proricatelja i ptica, zmija i, uopće, svih nemani u tami i spiljama. VJERUJTE U MENE!

U svojoj sobi objesio sam golem plakat, vidljiv s uzglavlja moga kreveta, na kojem je pisalo:
PROMATRATI
ČEKATI

Sve svoje vrijeme posvetio sam sustavnom i pomnom promatranju vidljive djelatnosti svakog slijepca na kojega bih naišao na ulicama Buenos Airesa; u te tri godine odlazio sam na koncerte slijepih glazbenika, naučio Brailleov sustav znakova i proveo beskrajne dane u knjižnici. Razumije se, sve je to sa sobom nosilo neizmjerne opasnosti, jer da su posumnjali na mene, svi bi moji planovi propali, na stranu to što bih riskirao i vlastiti život. Nisam, međutim, bio ni tako bezuman da se s tim pogiblima suočim a da prethodno ne poduzmem elementarne mjere opreza: mijenjao sam odjeću, stavljao umjetne brkove ili brađu, nosio tamne naočale, mijenjao glas. Tako sam u te tri godine štošta istražio. I zahvaljujući tome predanom pripremnom radu, bio spreman stupiti na tajno područje. A tako sam i završio...

Znam i to da su mi dani odbrojani i da me čeka smrt. Lukavstvo, želja za životom, očaj navodili su me da smišljam tisuće načina bijega, tisuće načina da umaknem sudbini. Ali kako bi itko mogao pobjeći od sudbine?

Pada mi na um da bi netko od vas mogao pomisliti da sam hulja. Odmah ću vam reći da ste pogodili. Sebe smatram huljom i ni najmanje se ne poštujem. Osoba sam koja je duboko zaronila u vlastitu savjest, a može li onaj tko je prekopao po svojoj savjesti sebe poštovati?

Zovem se Fernando Vidal Olmos, rođen 24. lipnja 1911. u Capitán Olmosu, selu u provinciji Buenos Airesa koje nosi ime moga šukundjeda. Visok sam 178 centimetara, težak približno 70 kilograma, oči su mi sivozelenkaste, kosa ravna i prosijeda. Posebne oznake: nijedna.

Zovem se Fernando Vidal Olmos, i te su tri riječi kao neki pečat, kao jamstvo da sam ja „nešto“. Oduvijek me se doimalo čudesnim da netko može rasti, gajiti iluzije, trpjeti nesreće, odlaziti u rat, duhovno se srozavati, mijenjati mišljenja, a ipak i dalje nositi isto ime: Fernando Vidal. Ima li to smisla? Ili, unatoč svemu, postoji neka nit, beskrajno rastezljiva, ali čudesno jedinstvena, koja usprkos mijenama i katastrofama održava identitet toga „ja“?

Upozorenje naivcima:

SLUČAJNOSTI NE POSTOJE!

A nadasve upozorenje onima koji se poslije mene, nakon što pročitaju ovaj Izvještaj, odluče latiti potrage te otići dalje nego ja i moji nesretni prethodnici, poput Maupassanta (koji je platio ludilom), poput Rimbauda (koji je, unatoč bijegu u Afriku, ipak naposljetku pomahnitao i navukao gangrenu) i poput tolikih bezimenih junaka za koje ne znam, a koji su, bez ičijeg znanja, skončali među zidovima umobolnice, stradali podvrgnuti mukama političke policije, udavili se u slijepim jamama, utopili u močvarama, bili požderani od mrava mesoždera u Africi ili morskih pasa, uškopljeni i prodani sultanima na Istoku ili, kao ja, osuđeni na pogibiju u plamenu.

Manija proganjanja! Uvijek ti realisti, ti razvikani tipovi koji propovijedaju „odgovarajuće razmjere“. Kad me naposljetku spale, tek tada će se uvjeriti, kao da metrom treba izmjeriti promjer Sunca da bi se povjerovalo u ono što tvrde astrofizičari. Ovi će spisi poslužiti kao svjedočanstvo.

Doista, kakvi su to nitkovi! Da bi povjerovali, potrebno im je da vas najprije spale. I ponekad pomislim da su na mene najbudnije motrili i da sam najviše srljao u propast baš kad sam vjerovao da postupam najlukavije i kad sam bezumno čestitao sebi na onome što sam držao vrhuncem svoje umješnosti. Znam i to da su mi dani odbrojani i da me čeka smrt. A što je neobično i za mene neshvatljivo, ta me smrt u neku ruku čeka po mojoj vlastitoj volji, jer me nitko neće doći potražiti ovamo, nego ću ja biti taj koji će otići, koji će morati otići onamo gdje se ima ispuniti proročanstvo.

Ovdje, dakle, završavam svoj Izvještaj, koji čuvam na mjestu gdje ga Sekta ne može naći. Ponoć je. Krećem onamo. Znam da me ona čeka.

Ernesto Sábato, *O junacima i grobovima* (sa španjolskog preveo Dinko Telečan), SysPrint, Zagreb 2007.

Nakladnik: Koncertna dvorana Vatroslava Lisinskog
Za nakladnika: Dražen Sirišćević, ravnatelj
Producentica programa: Martina Vukšić
Urednica: Jelena Vuković
Autor teksta: Trpimir Matasović
Lektorica: Rosanda Tometić
Oblikovanje i grafička priprema: Daniel Ille
Tisak: Intergrafika TTŽ d. o. o., Zagreb
Naklada: 700 primjeraka
Cijena: 20 kuna
www.lisinski.hr

SWISS Global Art Management

GART®

Swiss GART is your door to art

Swiss GART GmbH
Morgartenstraße 3 • 6004 Luzern • Switzerland
Tel. +41 91 291 35 56
e-mail: info@swissgart.com
www.swissgart.com

 splitskabanka

PEUGEOT

ZAGREB
moj grad

SWISS Global Art Management

GART®

KONCERTNA DVORANA CONCERT HALL

LISINSKI

NEPROCENJIV DOŽIVLJAJ | INVALUABLE EXPERIENCE